

Преглед на международната среда към м. октомври 2023 г.

През м. септември 2023 г. курсът на акциите на световните пазари се понижи, поради очаквания за по-нисък БВП в еврозоната и запазване на лихвените нива за по-дълго време. Първият заместник-управляващ директор на Международния валутен фонд (МВФ), Гита Гопинат, заяви: „Страните с развиващи се пазарни икономики са изправени пред по-нестабилно и по-несигурно бъдеще, поради което трябва да възстановят фискалните буфери в националните си бюджети, да увеличат приходите си, да разнообразят търговските си потоци и да се подготвят за огромни годишни разходи, свързани със зеления климатичен преход“. Годишният темп на инфлация в Турция през м. септември 2023 г. се повиши до 61.5%.

Еврозона

Ръстът на brutния вътрешен продукт (БВП) се забави до 0.5% през второ тримесечие на 2023 г. спрямо 1.1% през първо тримесечие на 2022 г.

Очаква се годишната инфлация в еврозоната да падне до 4.3% през м. септември 2023 г. спрямо 5.2% през м. август, с основни компоненти - индексът на храната, алкохола и тютюна, следван от този на услугите.

Сезонно коригираната безработица в еврозоната (EA19) бе с минимално понижение до 6.4% през м. август 2023 г. спрямо предходния месец. За същия период, по данни на Евростат, безработните са 10.9 млн. души, което е с 407 хил. души по-малко спрямо м. август 2022 г.

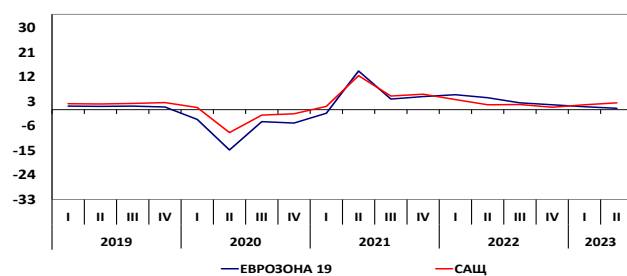
САЩ

Ръстът на БВП достигна до 2.5% през второ тримесечие на 2023 г. спрямо 1.8% през първо тримесечие. Увеличиха се потребителските разходи, нежилищните инвестиции в дълготрайни активи, разходите на федералното и щатското правителство. Понижиха се износът, частните инвестиции в запаси и др.

Индексът на потребителските цени остана без промяна на 3.7% през м. септември 2023 г. спрямо предходния месец, с водещи индексите на наемите, петрола и др.

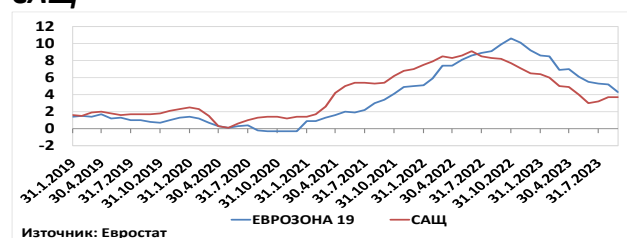
Равнището на безработицата също остана стабилно при 3.8% през м. август 2023 г. спрямо предходния месец. Броят на безработните бе 6.4 млн. души.

Графика 1. Реален БВП, % г/г; Еврозона(19), САЩ

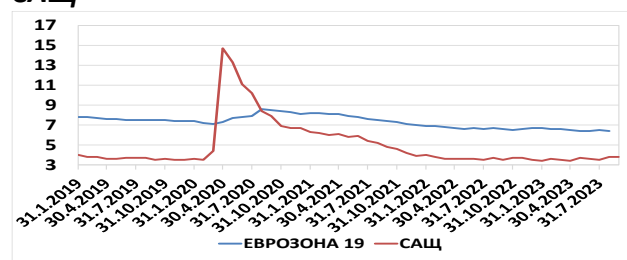
Източник: Евростат

Графика 2. Инфлация, % г/г; Еврозона (19), САЩ

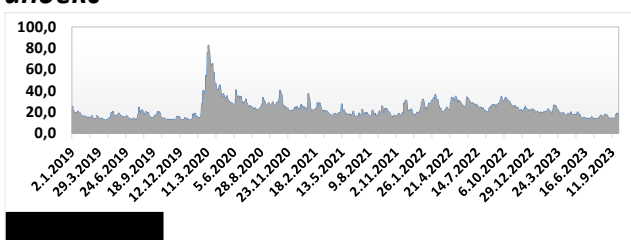
Източник: Евростат

Графика 3. Безработица, %; Еврозона (19), САЩ

В края на м. септември 2023 г. Volatility Index Futures (VIX) - индекс, който показва пазарните очаквания за волатилността в близко бъдеще, нарасна до 17.5 пункта, с 26.8% спрямо предходния месец. От началото на годината индексът се понижи с -23.5%.

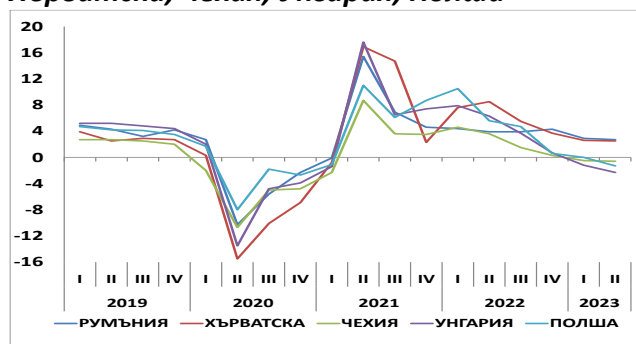
Графика 4. Volatility Index Futures (VIX) индекс

Централна и Източна Европа (ЦИЕ)

Анализирани са страните: Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария и Полша, чието развитие на икономиките е съпоставимо с българската икономика.

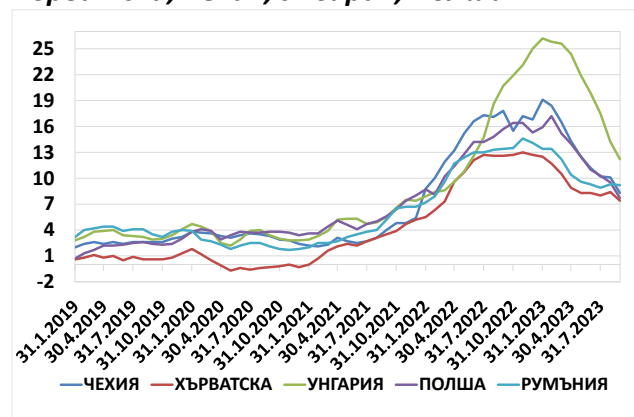
Графика 5. Реален БВП, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

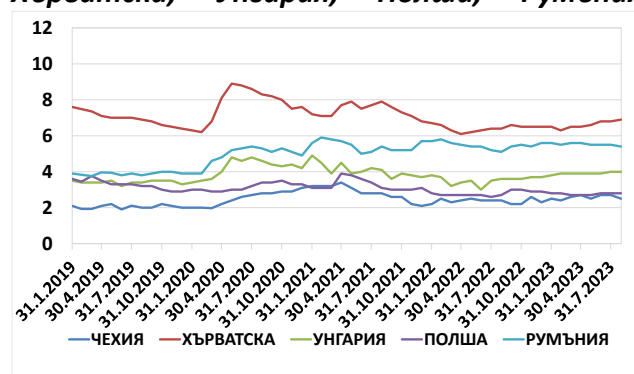
Ръстът на БВП на Румъния се забави до 2.7% през второ тримесечие на 2023 г. спрямо 2.9% през първо тримесечие. БВП на Хърватска намаля минимално до 2.5% за същия период. БВП на Чехия продължи понижението си до -0.6% през второ тримесечие на 2023 г. спрямо -0.5% през първо тримесечие. Ръстът на БВП на Унгария намаля до -2.3% през второ тримесечие на 2023 г. спрямо -1.1% през първо. БВП на Полша спадна до -1.3% през второто тримесечие на 2023 г. спрямо 0% през предходното. Една от причините за спадовете

в БВП е намаляване на външното търсене. За Чехия и Унгария може да се каже, че са в техническа рецесия (две или повече поредни тримесечия на понижение на brutния вътрешен продукт, след период на икономически растеж).

Графика 6. Инфлация, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

Графика 7. Безработица, %; Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния

Чехия: Годишният темп на инфлацията падна до 8.3% през м. септември 2023 г. спрямо 10.1% през м. август. Сезонно коригираната безработица намаля леко до 2.3% през м. август спрямо предходния месец.

В края на м. септември Чешкият фискален съвет заяви, че мерките за икономии на правителството, макар и положителни за дългосрочната фискална устойчивост, са недостатъчни. Долната камара на парламента е в процес на разглеждане на предложения пакет от правителството, но това може да отнеме време.

Хърватия: Годишният темп на инфлацията се понижи до 7.4% през м. септември 2023 г.

спрямо 8.4% през м. август. Сезонно коригираната безработица през м. август бе с минимално повишение, до 6.9% спрямо предходния месец.

Очаква се икономиката да се забави. Икономическите настроения се понижиха поради спад в секторите на индустрията и услугите.

Унгария: Годишният темп на инфлацията се понижи до 12.2% през м. септември 2023 г. спрямо 14.2% през м. август. Безработицата остана стабилна, на 4% през м. август спрямо предходния месец.

Индустриалното производство, както и продажбите на дребно, спаднаха. Доверието на потребителите и бизнеса се запази на негативна територия. Инфлацията остана достатъчно висока, въпреки понижението ѝ, и се отрази върху разходите на домакинствата. Износът на стоки също се сви.

Полша: Годишният темп на инфлацията спадна до 7.7% през м. септември 2023 г. спрямо 9.5% през м. август. Сезонно коригираната безработица през м. август 2023 г. се запази, както предходния месец - на 2.8%.

Пазарът на труда остана ограничен, а промишленото производство забави спада си. В опит да поддържа покупателната способност на домакинствата и вероятно с оглед на предстоящите избори, в средата на м. септември правителството обяви със задна дата 12% намаление на цените на електроенергията от януари 2023 г.

В началото на м. септември Националната банка на Полша понижи основния лихвен процент с 0.75 пр.п. до 6%.

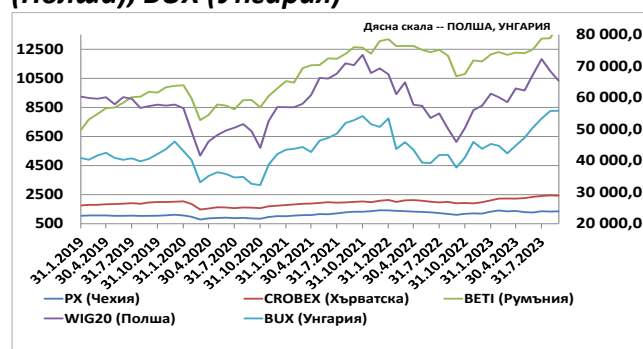
Румъния: Годишният темп на инфлацията се понижи минимално до 9.2% през м. септември 2023 г. спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица намалена минимално до 5.4% през м. август 2023 г. спрямо предходния месец.

Очаква се икономиката да нарасне.

Растежът на заплатите се ускори, което подкрепя частното потребление. Правителството одобри проектозакон за

намаляване на фискалния дефицит. Проектът, който сега очаква одобрение в парламента, включва нов данък върху приходите на банките, минимален данък за компании, чиято печалба надвишава 50 млн. евро, и незначителни съкращения на разходите.

Графика 8. Индекси – ЦИЕ, РХ (Прага), CROBEX (Хърватска), BETI (Румъния), WIG20 (Полша), BUX (Унгария)

През м. септември 2023 г. чешкият индекс на акции РХ се повиши с 0.6% спрямо м. август, докато полският индекс WIG20 намален с -4.4%. Хърватският индекс CROBEX спадна с -0.8%, а унгарският индекс BUX нарасна с 0.1%. Румънският индекс BETI се увеличи с 8.2% за същия период.

Други държави

Анализирани са страните: Турция (поради съседното ѝ географско местоположение), Бразилия, Мексико, Индонезия (предвид наличието на експозиции в ценни книжа на поднадзорни на КФН лица).

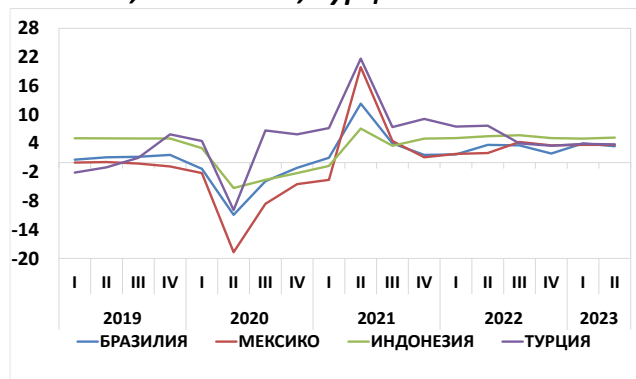
Турция: Годишният темп на инфлацията нарасна до 61.5% през м. септември 2023 г. спрямо 58.9% през м. август. Сезонно коригираната безработица се понижи слабо до 9.2% през м. август 2023 г. спрямо предходния месец.

В началото на м. септември Fitch Ratings повиши перспективата за кредитния рейтинг на страната от отрицателна на стабилна, като същевременно запази рейтинга си на „В“. Мотивите са връщане към по-конвенционални и последователни икономически политики, нормализиране на

паричната политика и намалена намеса на валутните пазари.

В средата на м. септември Централната банка на Турция увеличи основния лихвен процент с 5 пр.п. до 30%.

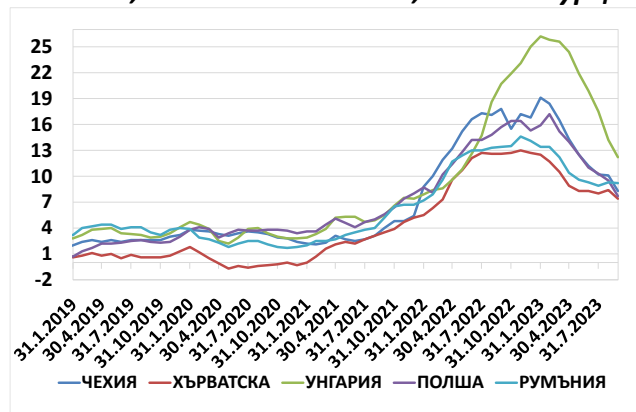
Графика 9. Реален БВП, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за БВП на Турция са от първо тримесечие на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

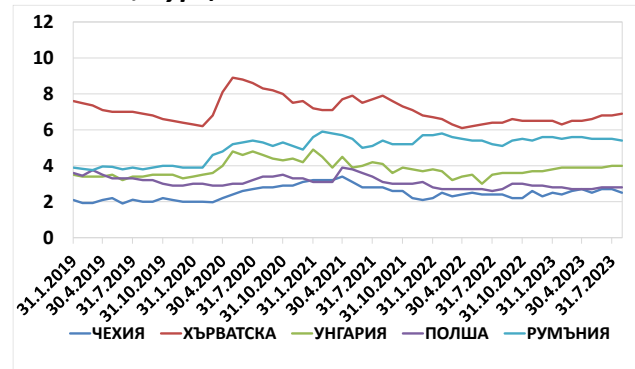
Ръстът на БВП на Бразилия спадна до 3.4% през второ тримесечие на 2023 г. спрямо 4% през първо. БВП на Мексико остана без промяна при 3.7% през второ тримесечие на 2023 г. спрямо предходното. Ръстът на БВП на Индонезия се повиши до 5.2% през второ тримесечие на 2023 г. спрямо 5% през първо. БВП на Турция спадна минимално до 3.8% за същия период.

Графика 10. Инфлация, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за инфлация на Турция са от началото на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Графика 11. Безработица, %; Бразилия, Мексико, Турция

* Първите данни за безработица на Турция са началото на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Бразилия: Годишният темп на инфлацията се повиши до 5.2% през м. септември 2023 г. спрямо 4.6% през м. август. Сезонно коригираната безработица намалена минимално до 7.8% през м. август 2023 г. спрямо предходния месец.

Индексът за покупка на мениджърите (PMI) в сектора на услугите се понижи, като условията за работа на фирмите се влошиха. По-високата инфлация и забавянето на ръста на заплатите се отрази на частните разходи.

В средата на м. септември Централната банка на Бразилия понижи основния лихвен процент с -0.5 пр.п. до 12.75%.

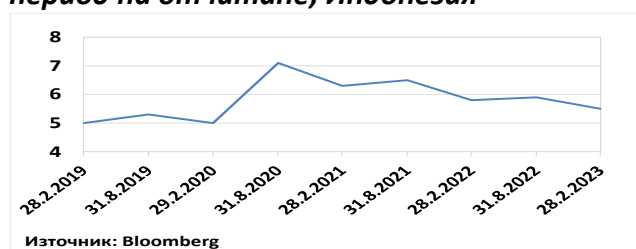
Мексико: Годишният темп на инфлацията се понижи минимално до 4.5% през м. септември 2023 г. спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица намалена минимално до 3% през м. август 2023 г. спрямо предходния месец.

Ръстът на производството продължи. Засилването на граничните рестрикции от страна на САЩ в края на м. септември в отговор на нарастването на мигрантите, преминаващи от Мексико, ще се отрази негативно на търговията.

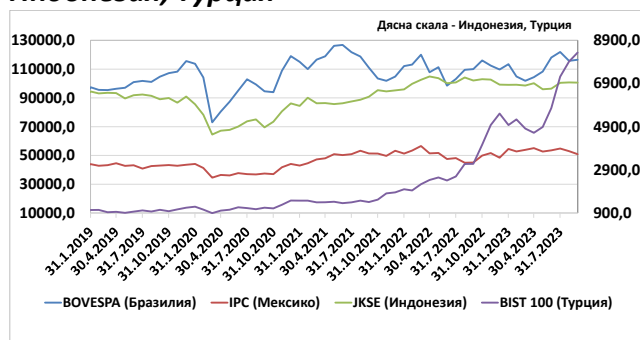
Индонезия: Годишният темп на инфлацията спадна до 2.3% през м. септември 2023 г. спрямо 3.3% през м. август. Сезонно коригираната безработица намалена до 5.5% през м. февруари 2023 г. спрямо 5.9% през м. август 2022 г.

Производството нарасна поради повишение на новите поръчки и заетостта. Индонезийската метеорологична агенция предупреди, че тазгодишният дъждовен сезон ще се забави поради метеорологичното събитие Ел Ниньо. Това ще се отрази негативно на селскостопанската продукция, като продължаващият горещ и сух период вече понижи производството на ориз и повиши цената му. Правителството обеща 521 млн. щ. долара социални помощи до м. ноември - за домакинствата с ниски доходи.

Графика 11-1. Безработица, %, 6 месечен период на отчитане; Индонезия

Графика 12. Индекси - Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за Турция са от началото на 2019 г. от периода на първоначално включване в анализа

През м. септември 2023 г. бразилският индекс за акции Bovespa се повиши с 0.7% спрямо м. август, а мексиканският индекс IPS спадна с -4.1%. Индонезийският индекс JKSE намалю с -0.2%. Турският BIST100 се увеличи с 5.2% за същия период.

Фактори с влияние на европейските финансови пазари

През м. септември 2023 г. курсът на повечето акции на европейските пазари се понижи. Негативно се отразиха очакванията за спад на БВП в еврозоната.

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

В средата на м. септември ЕЦБ повиши основния лихвен процент с 0.25 пр.п. до 4.5%.

В края на м. септември Централната банка на Руската Федерация повиши основния лихвен процент с 1 пр.п. до 13%.

Войната в Украйна

Започналата през м. юни контраофанзива на Украйна напредва с по-бавни темпове от очакваното поради значителните територии, минираны от руската страна, както и изградените защитните валове.

Разположение на украинските и руските сили в Източна Украйна към 28.8.2023 г.

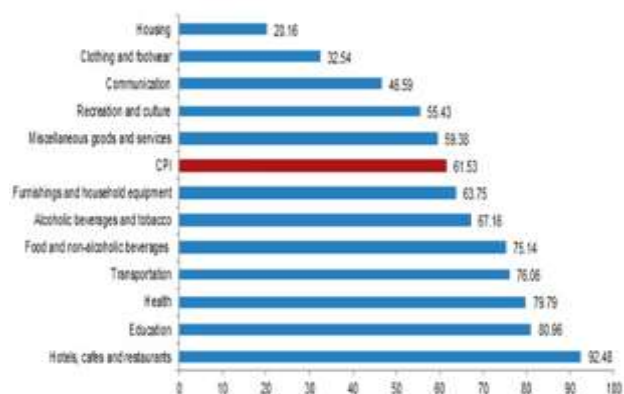
Легенда: райони на контраофанзива от страна на Украйна, територии под руски контрол
Източник: FT

Продължават битките в района на с. Вербове в Запорожка област. Превземането на селището може да отвори пътя на Украйна да пробие защитните линии на руските войски и да напредне към стратегическите градове на юг, като логистичния център Токмак.

Турция

Инфлацията в Турция ускори ръста си до 61.5% през м. септември 2023 г. спрямо 58.9% през м. август.

Инфлация на основни групи стоки в Турция - м. септември 2023 г., изменение спрямо предходната година, %

Източник: Turkish statistical institute

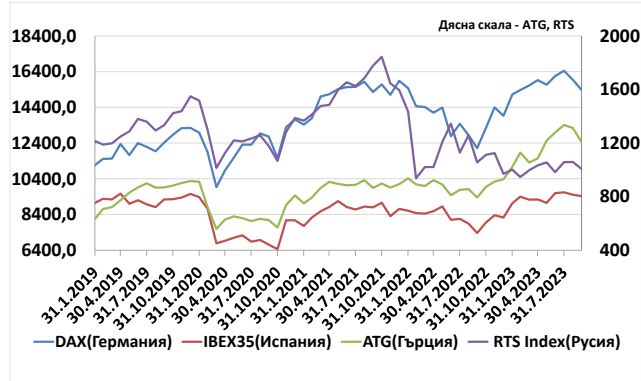
Цените на храната и неалкохолните напитки нараснаха със 75.1% през м. септември 2023 г. спрямо същия месец през 2022 г. За същия период, увеличението при транспорта е 76.1%.

Финансови пазари

През м. септември 2023 г., германският индекс DAX30 намаля с -3.5% спрямо предходния месец. Испанският индекс IBEX35 се понижи с -0.8%, а гръцкият ATG със -7.9% за същия период.

През м. септември, руският борсов индекс Russia Trading System (RTS) спадна с -4.9% спрямо предходния месец.

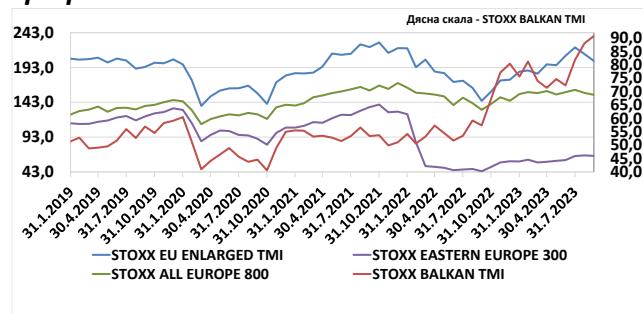
Графика 13. DAX 30 (Германия), IBEX-35 (Испания), ATG (Гърция), RTS (Русия)

През м. септември 2023 г., индексите на STOXX, проследяващи развитието на капиталовите пазари в Европа, бяха с разнопосочна динамика. Индексът STOXX EU Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

Enlarged Total Market Index (TMI), отразяващ състоянието на капиталовите пазари само в страните-членки на ЕС (присъединени след 1.05.2004 г.), намаля до 202.6 б.т., което е понижение от -4.6% спрямо м. август. Индексът STOXX Balkan TMI, който обхваща 95% от пазарната капитализация на емисиите акции в Източна Европа, се увеличи с 3.1% за същия период, до 90.7 б.т. Индексът STOXX Eastern Europe 300, отразяващ динамиката в развиващите се държави в ЕС и Русия, намаля до 66.1 б.т., при спад от -1.1% спрямо м. август 2023 г. Индексът STOXX All Europe 800, включващ най-големите компании в Източна и Западна Европа, намаля с -1.7% за същия период и достигна до 153.8 б.т.

Графика 14. STOXX

Забележка: STOXX Balkan TMI заменя STOXX Sub Balkan TMI, като наличните данни са от месец юли 2018 г.

Фактори с влияние на световните финансови пазари

В края на м. септември 2023 г., курсът на акциите на щатските пазари се понижи поради вероятността лихвените нива да останат високи за по-дълъг период от време.

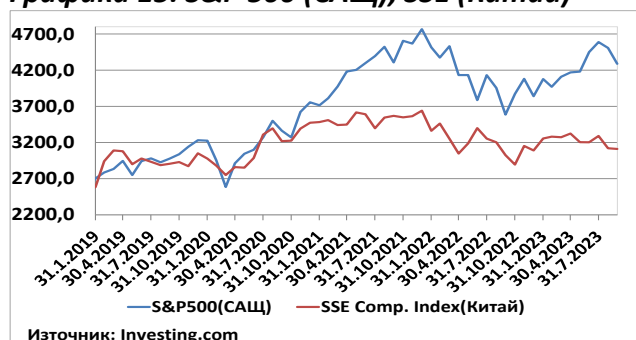
В свое изявление първият заместник-управляващ директор на МВФ Гита Гопинат заяви: „Страните с развиващи се пазарни икономики са изправени пред по-нестабилно и по-несигурно бъдеще, поради което трябва да възстановят фискалните буфери в националните си бюджети, да увеличат приходите си, да разнообразят търговските си потоци и да се подготвят за огромни годишни разходи, свързани със зеления климатичен преход. Развиващите се пазарни икономики са изправени пред редица предизвикателства поради нарастващите геополитически противоречия, усложняващите се финансови

условия в глобален аспект и нарастващите разходи, свързани с предотвратяването на негативните изменения на климата. Централните банки трябва да са готови да действат, ако финансовите условия се влошат значително в глобален аспект. Те трябва да вземат предвид финансовите рискове, свързани с негативното изменение на климата. МВФ очаква основните лихвени проценти (на водещите централни банки) да останат високи за известен период от време и вероятно никога повече да не бъдат на много ниски равнища за по-продължителен срок“.

Финансови пазари

Индексът Standard & Poor's (S&P) 500 се понижи с -4.9% през м. септември 2023 г. спрямо предходния месец, а китайският индекс на Шанхайската фондова борса (SSE Composite) с -0.3% за същия период.

Графика 15. S&P 500 (САЩ), SSE (Китай)

Борсово търгувани фондове

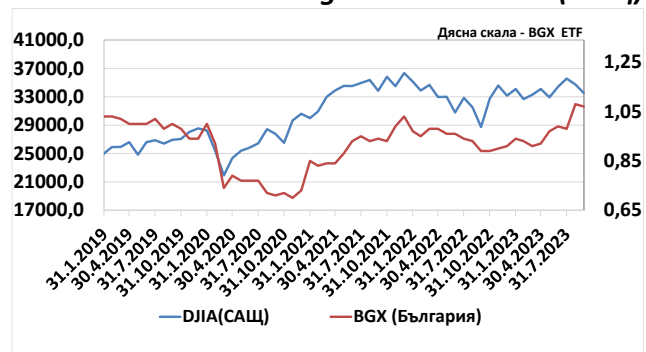
През м. септември 2023 г., курсът на акциите на азиатските пазари се понижи в съответствие с други световни пазари на акции, вследствие продължаване на политиката на високите лихвени нива за по-дълго време.

Китайските капиталови пазари бяха засегнати от проблеми в сектора на недвижимите имоти, които се отразиха на настроенията на инвеститорите, въпреки признаците за подобрение в икономиката.

В края на м. септември 2023 г., Dow Jones Industrial Average (DJIA) намалю с -3.5% спрямо предходния месец.

Expat Bulgaria SOFIX UCITS ETF (BGX) се понижи с -0.9% до 1.07 лв. за същия период.

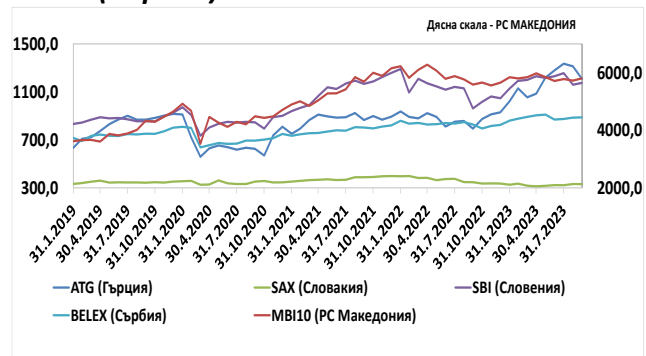
Графика 16. BGX (България), Dow Jones Industrial Average (САЩ)

Управляваните от Expat Asset Management фондове следват представянето на няколко индекса чрез пълното физическо репликиране.

В края на м. септември 2023 г., Expat Greece ASE UCITS ETF се понижи с -1.7% спрямо м. август. Expat Macedonia MBI10 UCITS ETF намалю със -7.9% за същия период. През м. септември 2023 г., Expat Slovakia SAX UCITS ETF се понижи с -0.2% спрямо предходния месец. Expat Slovenia SBI UCITS ETF нарасна с 1.3% за същия период. През м. септември 2023 г., Expat Serbia BELEX UCITS ETF се увеличи с 0.2% спрямо предходния месец.

Графика 17. ATG (Гърция), MBI10 (РС Македония), SAX (Словакия), SBI (Словения), BELEX (Сърбия)

Деривати - базови активи

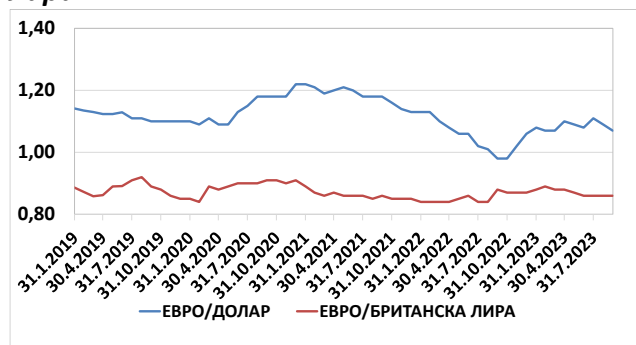
Валуту

През м. септември 2023 г., европейската валута се понижи спрямо щатския долар вследствие по-слабите икономически данни от еврозоната.

В рамките на периода, курсът евро/ щ. долар се движи в диапазона 1.050-1.079 щ. долара за евро, при средномесечна цена от 1.07 щ. долара за евро.

За същия период, британската лира остана без промяна спрямо еврото. Курсът евро/ паунд се движи в диапазона 0.854-0.870, при средномесечна цена от 0.86 паунда за евро.

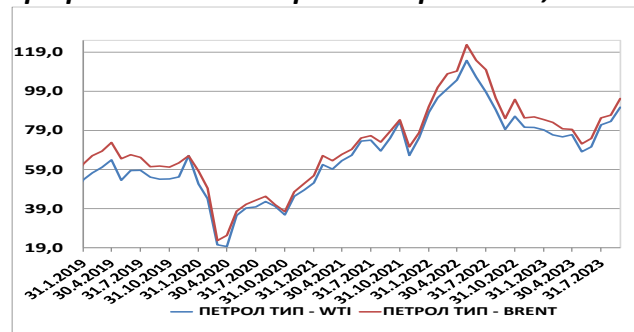
Графика 18. Евро/Долар; Евро/ Британска лира

Суровини

През м. септември 2023 г., фючърсите на петрола се повишиха, отразявайки съкращенията на доставките от Саудитска Арабия и Русия, които продължиха да задържат по 1 млн. барела на ден от пазара. В края на периода, фючърсите на West Texas Intermediate (WTI) нараснаха до 90.8 щ. долара за барел, а фючърсите на Brent до 95.3 щ. долара за барел. Спрямо предходния месец, фючърсите на WTI се увеличиха с 8.6%, а фючърсите на Brent с 9.8%.

Графика 19. Фючърси петрол WTI, Brent

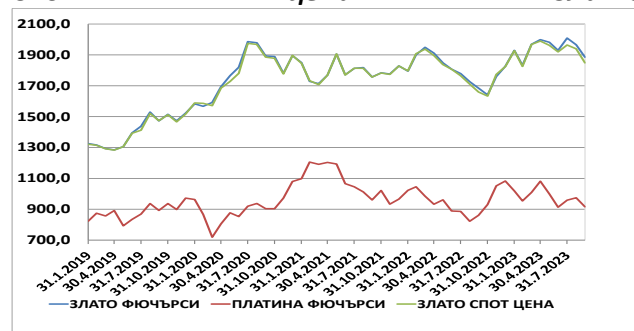

През м. септември 2023 г., фючърската цена на златото се понижи, като затвори на 1885.4 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец, цената на златото намалела с -4.1%, вследствие на заявлението за поддържане на високите лихвени нива за дълго време от страна на ФЕД (Федерален резерв на САЩ).

Фючърската цена на платината спадна до 915.9 щ. долара за унция, при намаление от -6% за същия период.

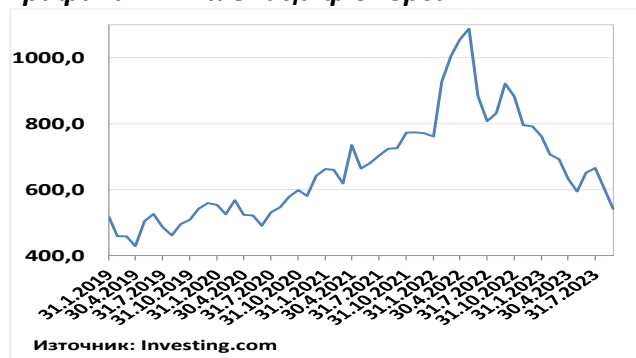
Спот цената на златото се понижи, като в края на м. септември 2023 г. затвори на ниво от 1848.3 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец, цената на златото намалела с -4.7%.

Графика 20. Фючърси злато, платина. Спот цена злато

През м. септември 2023 г., фючърската цена на пшеницата спадна, като затвори с намаление от -10.1%, на 541.5 щ. долара за тон. Вероятната причина е продължаване износа на житни продукти от Украйна, въпреки прекратяването на зърнената сделка от страна на Русия.

Графика 21. Пшеница фючърси

Кредитен рейтинг

Показаният кредитен рейтинг е с цел представяне на независимо мнение по отношение кредитния риск на даден емитент на дълг и оценка на желанието и способността му да обслужва изцяло и навреме своите изискуеми плащания по дълга.

Промяна кредитен рейтинг на дадена страна отразява промяна в перспективата на агенцията за кредитен рейтинг Moody's за същата.

СТРАНА	КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ	КОМЕНТАР
Полша	A2 Stable	Без промяна
Унгария	Baa2 Stable	Без промяна
Китай	A1 Stable	Без промяна

Резултатите за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service ESG (екологични, социални и управленски фактори) отразяват въздействието на съображенията за ESG върху рейтинга на емитента или негови трансакции. CIS показва въздействието на ESG факторите върху кредитните дейности на емитента, които са съществени за неговия рейтинг. Резултатът се оценява по асиметрична петобална скала при която: 1 е положителна, 2 е от неутрална до ниска, 3 е умерено отрицателна, 4 е силно отрицателна и 5 е изключително силно отрицателна.

Резултати за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service

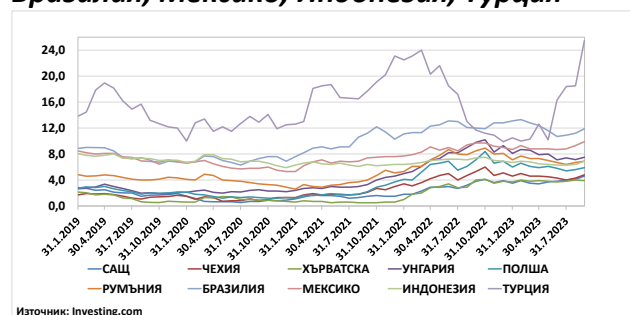
СТРАНА	ESG РЕЙТИНГ
САЩ	CIS-2 Neutral-to-Low
Чехия	CIS-2 Neutral-to-Low
Унгария	CIS-3 Moderately Negative
Полша	CIS-2 Neutral-to-Low
Румъния	CIS-3 Moderately Negative
Хърватия	CIS-2 Neutral-to-Low
Турция	CIS-4 Highly Negative
Бразилия	CIS-3 Moderately Negative
Мексико	CIS-3 Moderately Negative
Индонезия	CIS-3 Moderately Negative

Източник: Moody's

С най-високи положителни оценки (CIS-2) са САЩ, Чехия, Полша и Хърватия. С най-ниска отрицателна оценка (CIS-4) е Турция.

Разгледаните държавни ценни книжа (ДЦК) се приемат за показател, отразяващ способността на държавите да привличат заемни средства на база степента на развитие на икономиките им и в зависимост от кредитния им рейтинг.

Графика 22. 10 год. ДЦК: САЩ, Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния, Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

През м. септември 2023 г., лихвата по ДЦК на Бразилия се повиши до 11.9% от 11.2%, а на Турция нарасна до 25.5% от 18.5%. Спрямо м. август, промяната в доходността на бразилските ДЦК е 6.3%, а на турските ДЦК е 37.8%.

§ Използвани са статистически данни, налични до 19.10.2023 г. включително. Източници: ЕЦБ, tradingeconomics.com, investing.com, Bloomberg и др.

*Няма актуални данни за БВП по страни.